

Statligt bildade stiftelser

– regeringens insyn och uppföljning

ISBN 978 91 7086 146 8

RiR 2008:07

Tryck: Riksdagstryckeriet, Stockholm 2008

Till regeringen

Datum 2008-06-03

Dnr 33-2008-0142

Statligt bildade stiftelser – regeringens insyn och uppföljning

Riksrevisionen har granskat regeringens insyn i och uppföljning av statligt bildade stiftelser. Resultatet av granskningen redovisas i denna granskningsrapport.

Företrädare för Regeringskansliet har fått tillfälle att faktagranska utkast till slutrapport.

Rapporten överlämnas till regeringen i enlighet med 9 § lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. Rapporten överlämnas samtidigt till Riksrevisionens styrelse.

Riksrevisor *Lennart Grufberg* har beslutat i detta ärende. Revisionsledare *Hedvig Tängdén* har varit föredragande. Revisionsdirektör *Astrid Hofslagare*, revisionschef *Göran Hyltander*, revisionsråd *Hans Noaksson* och revisionsledare *Maria Pereswetoff-Morath* har medverkat vid den slutliga handläggningen.

Lennart Grufberg

Hedvig Tängdén

Innehåll

Sammanfattning	7
1 Inledning	11
1.1 Motiv för granskningen	11
1.2 Revisionsfråga	12
1.3 Bedömningsgrunder	12
1.4 Stiftelser	14
1.5 Tillsyn enligt stiftelselagen	15
1.6 Avgränsning	17
1.7 Granskningens genomförande	17
2 Iakttagelser och bedömningar	19
2.1 Uppföljningen av statligt bildade stiftelser varierar	19
2.2 Regeringen har ingen helhetsbild	23
2.3 Varierande kunskap om behovet av ändringar i föreskrifterna	25
2.4 Bristande underlag vid utnämning av styrelseledamöter	26
3 Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer	29
3.1 Otillräcklig kunskap om de statligt bildade stiftelserna	29
3.2 Svag uppföljning	29
3.3 Bristfälligt underlag för att bedöma behovet av ändringar i föreskrifter	30
3.4 Varierande underlag vid styrelseutnämning	30
3.5 Begränsad möjlighet att informera riksdagen	31
3.6 Riksrevisionens rekommendationer	31
Bilaga 1 Om stiftelselistan	33
Bilaga 2 Urvalet	41

Sammanfattning

Enligt en kartläggning som Riksrevisionen gjorde 2007 har staten självständigt eller tillsammans med andra bildat cirka 145 stiftelser som fortfarande är verksamma och tillsammans har en förmögenhet på cirka 30 miljarder kronor. Av dessa är cirka 50 bildade av staten ensam och övriga är bildade av staten tillsammans med någon annan. Staten har vid bildandet överfört medel till stiftelsen och dessa medel ska förvaltas för ett specifikt ändamål.

Den verksamhet som de statligt bildade stiftelserna bedriver är av mycket olika karaktär och berör olika samhällssektorer. Vissa av de statligt bildade stiftelserna har förmögenheter som uppgår till flera miljarder kronor medan andra har ett betydligt mindre kapital – i vissa fall finns endast några tiotusental kronor. De riktigt stora stiftelserna är relativt få men står för huvuddelen av förmögenheten.

De statligt bildade stiftelserna är självständiga rättssubjekt och inte en del av den juridiska personen staten. Möjligheten till statlig insyn i och uppföljning av stiftelsernas verksamheter är därför betydligt mer begränsad i jämförelse med den verksamhet som staten bedriver i myndighetsform. Men stiftelselagen ger regeringen rätt till insyn och möjlighet till påverkan.

Det är angeläget att staten säkerställer att statligt initierad och finansierad verksamhet i stiftelseform bedrivs effektivt. Avgörande för att staten ska klara den uppgiften är att staten har överblick över och god kunskap om den verksamhet som bedrivs i de statligt bildade stiftelserna.

Riksrevisionen har med anledning av detta beslutat att under 2007 och 2008 genomföra granskningar av statligt bildade stiftelser. I två granskningar har kvaliteten i årsredovisningar från statligt bildade stiftelser och kapitalförvaltningen i några av de stiftelser som bildades med medel från löntagarfonderna granskats. Mot bakgrund av våra slutsatser i dessa granskningar har Riksrevisionen nu granskat regeringens insyn i och uppföljning av statligt bildade stiftelser.

Otillräcklig kunskap om de statligt bildade stiftelserna

Riksrevisionens granskning visar att regeringen har otillräcklig kunskap om vilka stiftelser som staten har bildat ensam eller tillsammans med andra. Samtliga departement har stiftelser inom sitt ansvarsområde, men Riksrevisionens granskning visar att regeringen saknar kännedom om drygt hälften av de statligt bildade stiftelser som Riksrevisionen identifierat.

Regeringskansliet anger, efter förfrågan från Riksrevisionen, att departementen sammanlagt har 62 statligt bildade stiftelser inom sina ansvarsområden. Bland dessa 62 stiftelser finns de största stiftelserna.

Bristen på kunskap om vilka statligt bildade stiftelser som finns leder till att regeringen inte kan ta ett helhetsansvar. Regeringen har enligt Riksrevisionen ett ansvar för att säkerställa att det finns en uppdaterad förteckning över de statligt bildade stiftelserna och vilken förmögenhet de disponerar.

Svag uppföljning

Granskningen visar att regeringen i relativt liten utsträckning har utnyttjat sina möjligheter till insyn och uppföljning av de statligt bildade stiftelserna, både när det gäller kapitalförvaltning och uppfyllelse av ändamålet.

Regeringskansliet följer främst de större stiftelserna, men det totala antalet utvärderingar är litet och av dessa har Regeringskansliet initierat få.

Regeringskansliet har under de senaste fem åren inte initierat utvärderingar för någon av de största stiftelserna. För de stiftelser som bildats av staten ensam har Regeringskansliet under samma period initierat två utvärderingar. Knappt hälften av departementen har tagit del av utvärderingar utförda av stiftelsers styrelser.

Regeringen har inte tagit ställning till i vilken utsträckning de statligt bildade stiftelserna ska följas upp, vilket leder till omotiverade skillnader i arbetssätt mellan departementen. Att regeringen mer aktivt följer de större stiftelserna är enligt Riksrevisionen särskilt angeläget. Men ett ansvar för effektivitet finns även för de mindre stiftelserna. Behovet av uppföljning kan variera beroende på stiftelsens storlek, verksamhet och regeringens möjlighet att påverka.

Bristfälligt underlag för att bedöma behovet av stadgeändringar

För de cirka 50 stiftelser där staten är ensam stiftare har regeringen rätt att ändra stiftelsens föreskrifter, vilket ger en direkt möjlighet att påverka stiftelsen. Av dessa finns hälften med i den förteckning Riksrevisionen fått över stiftelser inom respektive departements ansvarsområde.

Granskningen visar att möjligheten att ändra föreskrifterna har utnyttjats i liten utsträckning och att kunskaperna om och synen på denna möjlighet varierar inom Regeringskansliet. Regeringen har inte tagit ställning till hur ändringsmöjligheten bör nyttjas för att garantera offentlig insyn, demokratiskt inflytande och demokratisk kontroll, vilket var syftet med att ge regeringen denna möjlighet. Regeringen har som framgått ovan, enligt Riksrevisionens bedömning ett bristfälligt underlag för att avgöra behovet av ändringar.

Riksrevisionen anser att det är särskilt angeläget att regeringen inom de ramar som stiftelselagen anger säkerställer en effektiv förvaltning och uppfyllelse av ändamålet i de statligt bildade stiftelser som har en stor förmögenhet eller bedriver en samhällsviktig verksamhet.

Varierande underlag vid styrelseutnämning

Genom att regeringen utser styrelseledamöter i ett 40-tal statligt bildade stiftelser tar regeringen på sig en del av ansvaret för stiftelsens förvaltning. Att utse styrelseledamöter är också ett viktigt instrument för regeringen för att påverka stiftelsens verksamhet. Det saknas ett principiellt ställningstagande av regeringen angående vilka stiftelser, bildade av staten ensam, regeringen bör utse styrelseledamöter i.

Regeringskansliet får inte samma typ av regelmässig information och återrapportering från stiftelserna som från myndigheter och bolag där regeringen utser styrelseledamöter. I de fall regeringen utser styrelseledamöter i en stiftelse är insyn i och uppföljning av stiftelsens verksamhet därför av stor vikt för att skaffa sig det nödvändiga kunskapsunderlag som behövs i utnämningsarbetet. Granskningen visar dock att den information de olika departementen tar fram som underlag varierar och att Regeringskansliet generellt inte gör egna utvärderingar av styrelserna.

Begränsad möjlighet att informera riksdagen

Regeringen saknar underlag för att ge riksdagen information om vilka statligt bildade stiftelser som finns. Regeringen har inte underlag för att vid behov kunna ge riksdagen information om de statligt bildade stiftelsernas verksamhet, ekonomi och uppfyllelse av ändamålen.

Riksrevisionens samlade bedömning och rekommendationer

Riksrevisionens samlade bedömning är att regeringen har begränsad insyn i statligt bildade stiftelser och att de möjligheter till insyn och påverkan som stiftelselagen medger sällan utnyttjas. Regeringen följer verksamheten i vissa stiftelser, men i flera avseenden är den genomförda uppföljningen ofullständig. Regeringen har inte tagit något helhetsansvar för hur förvaltningen av de statligt bildade stiftelserna ska följas och vilka åtgärder som bör vidtas när förvaltningen inte är effektiv. Med anledning av de iakttagelser som gjorts i denna granskning lämnar Riksrevisionen följande rekommendationer

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att

- säkerställa att det finns en uppdaterad förteckning över de statligt bildade stiftelserna och vilka förmögenheter de disponerar
- finna former för hur statlig insyn, uppföljning och påverkan av statligt bildade stiftelser ska bedrivas effektivt och säkerställa att de följs upp så att relevant kunskap finns om måluppfyllelse och ekonomi
- överväga behovet av att informera riksdagen om de statligt bildade stiftelsernas verksamhet och ekonomi.

1 Inledning

1.1 Motiv för granskningen

Enligt en kartläggning som Riksrevisionen gjorde 2007 har staten självständigt eller tillsammans med andra bildat cirka 145 stiftelser som fortfarande är verksamma.¹ Av dessa är cirka 50 bildade av staten ensam och resterande bildade av staten tillsammans med annan. Staten har vid bildandet överfört medel till stiftelsen och dessa medel ska förvaltas för ett specifikt ändamål.

Verksamheten i de statligt bildade stiftelserna är av mycket olika karaktär och berör olika samhällssektorer. Vissa av de statligt bildade stiftelserna har förmögenheter på flera miljarder kronor medan andra är mycket små – i vissa fall finns endast några tiotusental kronor i kapital. De riktigt stora stiftelserna är relativt få men står för huvuddelen av förmögenheten. Knappt hälften av de statligt bildade stiftelserna har en förmögenhet under fem miljoner kronor. Flera av de största stiftelserna är bildade med löntagarfondsmedel och finansierar ofta forskning och utbildning. Andra stora stiftelser har en verksamhet inriktad mot näringslivsutveckling. De mindre stiftelserna har ofta en snävare verksamhet inriktad på till exempel en särskild yrkesgrupp, geografiskt område eller kulturyttring. Riksrevisionens kartläggning av de statligt bildade stiftelserna finns i bilaga 1.

Stiftelser är självständiga rättssubjekt. Möjligheten till statlig insyn i och uppföljning av stiftelsernas verksamheter är betydligt mer begränsad i jämförelse med den verksamhet som staten bedriver i myndighetsform. För de flesta stiftelserna gäller inte offentlighetsprincipen. Stiftaren har dock enligt stiftelselagen ett rättsligt skyddat intresse av att tillgångarna används enligt stiftarens vilja. Det är regeringen, som företrädare för stiftaren staten, som ska ta tillvara statens intresse i de statligt bildade stiftelserna. Regeringen har därför möjlighet att följa upp och utvärdera dessa stiftelser.

Det är angeläget att staten säkerställer att statligt initierad och finansierad verksamhet i stiftelseform bedrivs effektivt. Avgörande för att staten ska klara den uppgiften är att staten har överblick över och god kunskap om den verksamhet som bedrivs i de statligt bildade stiftelserna.

Riksrevisionen har med anledning av detta beslutat att under 2007 och 2008 genomföra granskningar av statligt bildade stiftelser. Riksrevisionens tidigare stiftelsegranskningar har omfattat kvaliteten i årsredovisningar från

¹ RIR 2007:27 *Statligt bildade stiftelsers årsredovisning*.

statligt bildade stiftelser² och kapitalförvaltningen i några av de stiftelser som bildades med medel från löntagarfonderna³. Det finns mot bakgrund av våra slutsatser i dessa granskningar anledning att granska regeringens insyn i och uppföljning av statligt bildade stiftelser.

1.2 Revisionsfråga

Granskningens revisionsfråga är:

- Har regeringen insyn i och följer regeringen upp verksamheten i statligt bildade stiftelser?

1.3 Bedömningsgrunder

Riksrevisionens granskning har haft som utgångspunkt att regeringen, inom de ramar som stiftelselagen anger, bör säkerställa att statligt initierad och finansierad verksamhet i stiftelseform bedrivs effektivt.

1.3.1 *Regeringens befogenheter i egenskap av stiftare*

Det är regeringen som ska ta tillvara statens intressen som stiftare i enlighet med det privaträttsliga regelverk som gäller för alla stiftelser. Enligt stiftelselagen (1994:1220) har stiftaren ett rättsligt skyddat intresse av att tillgångarna används enligt stiftarens vilja.⁴ Stiftelselagen utgår från att stiftaren efter stiftelsebildningen kan ha intresse av att följa stiftelsens verksamhet för att kunna säkerställa att ändamålet med stiftelsen uppfylls. Regeringen har därför som alla stiftare rätt att föra talan om skadestånd mot styrelseledamöter, förvaltare eller revisorer som i uppdraget åsamkar stiftelsen skada.⁵ Regeringen har också rätt att föra talan om entledigande av styrelseledamöter eller förvaltare på grund av misskötsel.⁶

² RiR 2007:27.

³ RiR 2007:30 *Så förvaltas förmögenheten – fem stiftelsers kapitalförvaltning och regeringens roll som stiftare*.

⁴ Det finns stiftelser som omfattas av offentlighetsprincipen. För dessa stiftelser är det lättare för stiftaren staten att få information från stiftelsen om den verksamhet som omfattas av offentlighetsprincipen, se 1 kap. 8 § Sekretesslagen (1980:100) samt bilaga till sekretesslagen.

⁵ 5 kap. 4 § stiftelselagen (1994:1220).

⁶ 9 kap. 6 § andra stycket stiftelselagen (1994:1220).

1.3.2 *Motiven bakom bestämmelserna i 6 kap. 4 a § stiftelselagen*

År 1997 infördes i stiftelselagen 6 kap. 4 a § en möjlighet för regeringen att ändra i föreskrifterna för en stiftelse bildad av staten ensam. Införandet av 6 kap. 4 a § stiftelselagen innebar en avvikelse från principen, som stiftelselagen utgår ifrån, att stiftaren inte ska kunna ändra stiftelsens föreskrifter. Regeringen får ändra föreskrifterna utan att det måste finnas indikationer på allvarliga brister som skulle kunna leda till skadeståndskrav. De rättspolitiska skäl som ligger till grund för ändringen gäller endast för stiftelser som är inrättade av det allmänna. Det starka offentliga intresset av att förvaltningen sker enligt riktlinjer utformade med respekt för demokratiska principer och för det allmännas bästa väjde över principen om stiftelseförordnandets orubblighet. Det ansågs särskilt otillfredsställande att ansvariga demokratiska institutioner skulle sakna möjlighet att påverka besluten, under lång eller obegränsad tid framåt, när förvaltningen rör stora belopp och avser väsentliga inslag i den offentliga verksamheten. Syftet med ändringen var att garantera offentlig insyn, demokratiskt inflytande och demokratisk kontroll. Avsikten var dock inte att ge staten något som liknar ägarbefogenheter även om stiftelserna i vissa avseenden blev mindre självständiga.⁷

1.3.3 *Regeringen utser styrelseledamöter*

För flera statligt bildade stiftelser ska regeringen enligt stiftelsens föreskrifter utse styrelseledamöter. Att utse styrelseledamöter är ett viktigt instrument för regeringen att påverka stiftelsens verksamhet. När regeringen utser och entledigar styrelseledamöter i en stiftelse samt bestämmer hur styrelsen ska vara sammansatt behöver den ett beslutsunderlag.

1.3.4 *Regeringen har möjlighet att följa upp de av staten bildade stiftelserna av tre skäl*

Regeringen har enligt Riksrevisionen möjlighet att följa upp de av staten bildade stiftelserna av tre skäl: för det första för att kunna ta till vara statens intressen som stiftare, för det andra för att få ett kunskapsunderlag för att kunna avgöra om det finns behov av att ändra något i stiftelsernas föreskrifter enligt 6 kap. 4 a § i stiftelselagen och för det tredje för att få underlag för beredningen av sitt beslut om att utse styrelseledamöter. Det bör höra till regeringens uppgifter att se till att samtliga statligt bildade stiftelsers verksamhet och förvaltning bedrivs effektivt. Detta är särskilt viktigt i stiftelser som har en stor förmögenhet eller samhällsviktig verksamhet.

⁷ Prop. 1996/97:22 s. 23 f., bet. 1996/97: LU2, rskr. 1996/97:62.

Möjligheten att säkerställa detta är störst i stiftelser som staten bildat ensam.

1.4 Stiftelser

En stiftelse bildas genom att någon (stiftaren) avsätter pengar eller annan form av egendom till ett specifikt ändamål.⁸ Stiftaren bestämmer ändamålet och det läggs fast i stiftelseförordnandet. En stiftelse är en juridisk person och har därmed rättskapacitet. Det betyder att stiftelsen kan förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt föra talan inför domstolar och andra myndigheter.⁹

1.4.1 Statligt bildade stiftelser

I granskningen menar vi med statligt bildade stiftelser alla stiftelser som staten har bildat ensam eller tillsammans med andra. Staten ska således ha medverkat vid stiftelsebildningen som stiftare. Det sker genom att för staten behörig tjänsteman undertecknar ett skriftligt stiftelseförordnande och att staten tillskjuter medel. Det innebär i praktiken att riksdagen först fattar ett beslut om att medel ska avsättas till en stiftelse. Regeringen verkställer detta genom ett regeringsbeslut eller genom att en tjänsteman med fullmakt från regeringen skriver under stiftelseförordnandet samt att medlen överförs till den som har åtagit sig att förvalta medlen. En statligt bildad stiftelse är självständig och inte en del av den juridiska personen staten.

I stiftelselagen finns en viktig skillnad mellan stiftelser som bildats av staten ensam och stiftelser som bildats av staten tillsammans med andra. Bestämmelserna i 6 kap. 4 a § stiftelselagen, om regeringens möjlighet att ändra i föreskrifterna, är tillämpliga endast på stiftelser som bildats av staten ensam. Bestämmelserna i stiftelselagens 9 kap. 10 § första stycket 1, om tillsynens innebörd för vissa stiftelser, avser stiftelser bildade av staten ensam eller tillsammans med andra. Båda dessa typer av stiftelser betraktas i detta sammanhang som statligt bildade stiftelser.

Statsmakterna uttryckte i olika sammanhang under 1990-talet en restriktiv inställning till att använda stiftelseformen för statlig verksamhet.¹⁰ I den förvaltningspolitiska propositionen 1998 framhölls att statlig verksamhet i huvudsak bör bedrivas i myndighetsform men att det ibland kan vara motiverat att låta en uppgift utföras i en privaträttslig verksamhetsform.

⁸ 1 kap. 2 § stiftelselagen (1994:1220).

⁹ 1 kap. 4 § stiftelselagen (1994:1220).

¹⁰ Prop. 1990/91:100 bil. 1 och prop. 1991/92:100 bil. 1.

De verksamhetsformer som nämns är aktieföretag eller ideell förening¹¹ Enligt Riksrevisionens kartläggning har staten bara bildat två stiftelser under den senaste tioårsperioden.¹²

1.4.2 *Stiftelser bildade av staten ensam är mindre självständiga*

Stiftelser som staten ensam har bildat är som nämnts ovan mindre självständiga gentemot sin stiftare än andra stiftelser eftersom stiftaren, enligt 6 kap. 4 a § stiftelselagen, kan ändra stiftelsens föreskrifter. Regeringen, som företrädare för stiftaren staten, får ändra eller upphäva föreskrifter utan godkännande från styrelsen och utan ansökan till Kammarkollegiet.¹³

Regeringen får ändra eller upphäva föreskrifter om

- hur stiftelsens förmögenhet ska vara placerad
- huruvida stiftelsen ska ha egen eller anknuten förvaltning
- av vem en styrelseledamot eller förvaltaren entledigas eller utses
- hur styrelsen ska vara sammansatt
- styrelsens beslutförhet eller omröstningsförfarande
- arvode till styrelsens ledamöter eller förvaltaren
- räkenskaper eller årsredovisning för stiftelsen
- revision
- rätt att föra talan om skadestånd till stiftelsen eller om entledigande av styrelseledamot eller förvaltare.

Regeringen kan ändra eller upphäva befintliga föreskrifter men inte lägga till nya. Föreskrifter som rör stiftelsens ändamål får inte ändras.¹⁴

1.5 Tillsyn enligt stiftelselagen

Enligt stiftelselagen ska alla stiftelser stå under tillsyn av en tillsynsmyndighet, normalt länsstyrelsen. Tillsynen kan vara fullständig eller begränsad. Fullständig tillsyn innebär bland annat att tillsynsmyndigheten ska ingripa om det kan antas att stiftelsens förvaltning och revision inte utövas i enlighet med stiftelseförordnandet eller stiftelselagen.¹⁵ Stiftelser som står

¹¹ Prop 1997/98:136, 1997/98:KU31, rskr.1997/98: 119 *Statlig förvaltning i medborgarnas tjänst*, s. 34.

¹² De två stiftelserna är Stiftelsen Konsumenternas bank- och finansbyrå bildad 2001 och Stiftelsen Naturvård vid Nedre Umeälven bildad 2004.

¹³ Kammarkollegiet prövar efter ansökan föreslagna ändringar av föreskrifter och har då till uppgift att tillvarata stiftarens intresse så som det uttrycktes vid stiftelsens bildande.

¹⁴ 6 kap. 4 a § stiftelselagen (1994:1220).

¹⁵ 9 kap. stiftelselagen (1994:1220).

under fullständig tillsyn och som är skyldiga att upprätta en årsredovisning är också skyldiga att lämna in årsredovisningen till tillsynsmyndigheten.

1.5.1 *Begränsad tillsyn enligt stiftelselagen*

För vissa stiftelser gäller dock begränsad tillsyn. Den särskilda tillsynsordningen gäller bland annat stiftelser som bildats av eller tillsammans med ett offentligt rättssubjekt, det vill säga staten, en kommun, eller ett landsting, samt stiftelser som förvaltas av statlig myndighet.¹⁶ Begränsad tillsyn innebär att tillsynsmyndigheten har begränsad möjlighet att kontrollera och ingripa mot stiftelsen. Tillsynsmyndigheten har till exempel inte rätt att begära in handlingar från stiftelsen, utföra inspektion eller ingripa om det misstänks att en styrelseledamot eller förvaltaren missköter sitt uppdrag.¹⁷ Tillsynsmyndigheten kan dock skilja en obehörig styrelseledamot eller förvaltare från sitt uppdrag¹⁸ samt ingripa om stiftelsen skulle sakna namn eller om bestämmelser i stiftelselagen om årsredovisning och revision åsidosätts.¹⁹ De aktuella stiftelserna är emellertid inte skyldiga att lämna in årsredovisningar till tillsynsmyndigheten.

1.5.2 *Tillsynen av stiftelser kan komma att ändras*

I vissa avseenden har stiftelselagen nyligen varit föremål för utredning. Översynen presenterades i promemorian "Vissa frågor i stiftelselagen m.m." (Ds 2007:7). Utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Ett av förslagen är att offentligt bildade stiftelser och stiftelser som förvaltas av en statlig myndighet inte längre ska undantas från fullständig tillsyn. Utredaren menar att det inte bör förekomma särregler för vissa stiftelser utan tungt vägande skäl och att det inte finns garantier för att offentligt bildade stiftelser och stiftelser som förvaltas av en statlig myndighet i allt följer lagen. Riksrevisionen har tidigare biträtt utredningens förslag.²⁰ Riksrevisionens styrelse har också ställt sig bakom detta förslag om att statligt bildade stiftelser ska omfattas av fullständig tillsyn.²¹

¹⁶ 9 kap. 10 § första stycket stiftelselagen (1994:1220).

¹⁷ 9 kap. 10 § stiftelselagen (1994:1220).

¹⁸ 9 kap. 5 § första stycket 1 stiftelselagen (1994:1220).

¹⁹ 9 kap. 10 § andra stycket stiftelselagen (1994:1220).

²⁰ RiR 2007:27.

²¹ 2007/08:RRS 23.

1.6 Avgränsning

Granskningen omfattar statligt bildade stiftelser och syftar till att bedöma regeringens insyn, uppföljning och förutsättningar för påverkan av de statligt bildade stiftelserna. Vi har granskat regeringen och Regeringskansliet, inte de enskilda stiftelserna. För att exemplifiera stiftelsernas kontakter med Regeringskansliet och statliga myndigheter har vi gjort ett urval om 33 statligt bildade stiftelser. Urvalet är gjort för att täcka in stiftelser av olika karaktär och storlek.²² Urvalet är också gjort för att täcka in stiftelser inom olika verksamhetsområden och därmed departement. I urvalet ingår 22 stiftelser som bildats av staten ensam och 11 som bildats av staten tillsammans med någon annan. Vi har inte granskat om stiftelserna är bildade på ett korrekt sätt. Våra slutsatser och rekommendationer omfattar inte de specifika stiftelserna utan riktar sig till regeringen.

1.7 Granskningens genomförande

Efter en inledande kontakt med rätts-/eller expeditionschefen på samtliga departement utsågs kontaktpersoner inom varje departement. Samtliga departement har därefter fått besvara frågor om statligt bildade stiftelser inom deras ansvarsområde och hur departementet arbetar med dessa. Intervjuer har genomförts på fyra departement. Dessa departement har stiftelser inom sitt ansvarsområde som ingår i urvalet. Övriga departement har fått besvara en enkät. Faktagranskning genomfördes via de utsedda kontaktpersonerna.

Av de 33 stiftelserna i urvalet har Riksrevisionen tidigare granskat kapitalförvaltningen i fem stiftelser.²³ Denna granskning innehöll även iakttagelser om Regeringskansliets förhållningssätt till stiftelserna, iakttagelser som i relevanta delar används i den här granskningen. En avstämning med Regeringskansliet har gjorts för att uppdatera uppgifterna. De övriga stiftelserna i urvalet (28) har fått besvara en enkät med frågor om deras kontakter med Regeringskansliet eller annan statlig myndighet. Syftet var att få stiftelsernas bild av deras kontakter med Regeringskansliet eller annan statlig myndighet.

I granskningen har vi även intervjuat några av de centrala aktörerna kring de statligt bildade stiftelserna: Kammarkollegiet och Länsstyrelsen i Stockholms län. Vi har även haft kontakt med Länsstyrelsen i Norrbottens

²² Den största stiftelsen i urvalet är Stiftelsen för strategisk forskning som har en förmögenhet på drygt 6 miljarder kronor och den minsta är Stiftelsen Norrbottens vägförenings stipendiefond som har en förmögenhet på cirka 170 000 kronor.

²³ RIR 2007:30.

län för att få information om det arbete som bedrivs i länsstyrelsernas nationella tillsynsgrupp.

Vi har också samlat in årsredovisningsuppgifter från de statligt bildade stiftelserna. Totalt har de statligt bildade stiftelserna enligt balansräkningen en samlad förmögenhet på cirka 30 miljarder kronor.²⁴

De juridiska delarna har kvalitetssäkrats av Riksrevisionens jurister men även genomgått extern kvalitetssäkring genom f.d. hovrättsrådet Henning Isoz som granskat och lämnat synpunkter på rapportutkast.

²⁴ Uppgiften är hämtad från balansräkningen i årsredovisningen för 2006 och utgörs av tillgångarna minus skulderna, det vill säga eget kapital. Vi har använt det bokförda värdet. 31 stiftelser har inte skickat in årsredovisning till Riksrevisionen. För dessa stiftelser har äldre uppgifter från länsstyrelsernas stiftelsedatabas, i den mån uppgifter finns använts vilket innebär att det finns en osäkerhet i förmögenhetsuppgiften. Se vidare bilaga 1.

2 Iakttagelser och bedömningar

2.1 Uppföljningen av statligt bildade stiftelser varierar

Regeringen kan på olika sätt se till att stiftelserna och deras verksamhet följs. Det kan göras exempelvis genom kontakter mellan en ansvarig handläggare och stiftelsen, genom att departementen tar del av information som stiftelsen själv framställer, till exempel stiftelsens årsredovisning, eller genom att departementet tar del av information om stiftelsen som tagits fram av någon annan. Regeringen kan också själv ta initiativ till uppföljning och utvärdering samt ställa krav på återrapportering från myndigheter under departementen som på ett eller annat sätt ansvarar för statligt bildade stiftelser.

2.1.1 *Samtliga departement har stiftelser inom sitt ansvarsområde*

Samtliga departement inom Regeringskansliet anger att de, eller en myndighet som hör till departementet, har statligt bildade stiftelser inom sina ansvarsområden. Sammanlagt rör det sig om 62 stiftelser, med en sammanlagd förmögenhet på drygt 28 miljarder kronor²⁵. Hur dessa 62 stiftelser fördelas mellan departementen framgår av tabell 1 nedan.

Riksrevisionen har tidigare identifierat cirka 145 statligt bildade stiftelser varav cirka 50 är bildade av staten ensam. Av dessa 50 stiftelser finns 27 med bland de 62 stiftelserna inom departementens ansvarsområden. Bland de 62 stiftelserna finns också 8 stiftelser som inte finns med i Riksrevisionens kartläggning. För närmare information se bilaga 1.

²⁵ Uppgiften avser bokfört värde för tillgångar – skulder, det vill säga eget kapital enligt årsredovisning för 2006.

Tabell 1 Statligt bildade stiftelser per departement enligt uppgift från Regeringskansliet

Departement	Antal stiftelser	Samlad förmögenhet ²⁶ tkr
Arbetsmarknadsdepartementet	1	33 060
Finansdepartementet	20*	150 787
Försvarsdepartementet	4	66 600
Integrations- och jämställdhetsdepartementet	1*	15
Jordbruksdepartementet	1	24 998
Justitiedepartementet	1	296
Kulturdepartementet	8	1 084 699
Miljödepartementet	5	2 930 077
Näringsdepartementet	6	4 505 407
Socialdepartementet	3	218 000
Utbildningsdepartementet	11	19 041 717
Utrikesdepartementet	1	798
Summa	62	28 056 439

* Stiftelsen Konsumenternas bank- och finansbyrå har angetts av både Finansdepartementet och Integrations- och jämställdhetsdepartementet. Stiftelsen redovisas här under Integrations- och jämställdhetsdepartementet.

Tabellen visar att Finansdepartementet är det departement som har det största antalet statligt bildade stiftelser inom sitt ansvarsområde medan Utbildningsdepartementet inom sitt ansvarsområde har de stiftelser som har den största förmögenheten. Bland dessa återfinns flera av de stiftelser som bildades med löntagarfondsmedel. Även Näringsdepartementet och Miljödepartementet har stora stiftelser inom sina ansvarsområden. Informationen om vilka stiftelser som finns inom respektive departements ansvarsområde togs fram av departementen efter en förfrågan från Riksrevisionen inom ramen för denna granskning.

Departementen tar del av årsredovisningarna för knappt en tredjedel av de 62 stiftelser som de har inom sina ansvarsområden. Alla departement utom Arbetsmarknadsdepartementet tar enligt uppgift även del av annan information från stiftelserna, genom exempelvis löpande kontakter mellan handläggare och stiftelse.

²⁶ Uppgiften avser bokfört värde för tillgångar – skulder, det vill säga eget kapital enligt årsredovisning för 2006.

Av de 33 stiftelser som ingår i granskningens urval har 23 stiftelser angett att det finns en enhet inom Regeringskansliet eller en myndighet som handlägger frågor som rör stiftelsen. Av dessa 23 har majoriteten skickat in årsredovisningen dit. Ett fåtal av de stiftelser som skickar in årsredovisningen har kontakt med departementet eller myndigheten angående årsredovisningen. Merparten av de 23 stiftelserna anger att de även haft andra typer av kontakter med departementet eller myndigheten under det senaste året. Kontakterna har avsett frågor om bland annat verksamheten, budgeten och i förekommande fall anslag till stiftelsen.

Två av de stiftelser i urvalet som inte angett någon koppling till departement eller myndighet är stiftelser som har så kallad anknuten förvaltning. Dessa stiftelser förvaltas av en statlig myndighet, i båda fallen av ett universitet. Samtliga departement, som har myndigheter som förvaltar stiftelser inom sitt ansvarsområde, tar enligt uppgift i varierande grad del av åiterrapportering från myndighet angående förvaltningen.²⁷

För några av stiftelserna i urvalet som inte har angett någon koppling till departement eller myndighet utses styrelsen av en statlig myndighet, men Regeringskansliet tar enligt uppgift inte del av någon åiterrapportering angående detta.

2.1.2 *Synen på stiftelser varierar*

Inom Regeringskansliet finns inga specifika riktlinjer för hur arbetet med stiftelser ska gå till, till exempel vilken insyn och uppföljning som är lämplig och vilka möjligheter regeringen har att påverka stiftelserna.

Det finns inom Regeringskansliet olika uppfattningar om vilka möjligheter man har att påverka de statligt bildade stiftelserna. Genom våra kontakter med de olika departementen har det visat sig att synen på statligt bildade stiftelser och deras självständighet varierar mellan departementen. På Miljödepartementet ser man exempelvis stiftelserna inom sitt ansvarsområde som viktiga verktyg i miljöpolitiken och styr därför stiftelsernas verksamhet aktivt. På Kulturdepartementet menar man att stiftelserna inom kulturområdet styrs på samma sätt som myndigheter. Detta är dock starkt kopplat till det faktum att majoriteten av dessa stiftelser får statliga anslag och regleringsbrev, vilket möjliggör en starkare styrning. På Näringsdepartementet understryker man att hänsyn måste tas till att statligt bildade stiftelser är självständiga enligt stiftelselagen.

²⁷ Riksrevisionen har iakttagit att vissa myndigheter är förvaltare av statligt bildade stiftelser. Eftersom stiftaren enligt stiftelselagen inte får vara förvaltare finns det anledning att undersöka stiftelsernas status som stiftelse. Jmf 2 kap. 19 § stiftelselagen (1994:1220).

2.1.3 *Tre departement har initierat utvärdering*

Tre av departementen anger att de har bedrivit aktiv uppföljning av statligt bildade stiftelser genom att initiera utvärdering av stiftelsers verksamhet eller ekonomi under de senaste fem åren. Försvarsdepartementet har till exempel tagit initiativ till att utvärdera stiftelsen Gällöfsta utbildningscentrum på grund av stiftelsens tidigare återkommande negativa resultat. Även Arbetsmarknadsdepartementet och Kulturdepartementet har initierat utvärderingar av stiftelser inom sina respektive ansvarsområden under den senaste femårsperioden. Ingen av dessa utvärderingar avser någon av de största stiftelserna.

Knappt hälften av departementen anger att de har tagit del av utvärderingar eller uppföljningar som har initierats av stiftelsers styrelser. Kungliga Vetenskapsakademien (KVA) har enligt Utbildningsdepartementet till uppgift att utvärdera stiftelserna inom departementets ansvarsområde, och departementet tar del av dessa.²⁸ Regeringen vill, inom Miljödepartementets område, genom en föreslagen ändring av föreskrifterna, ålägga Stiftelsen institutet för vatten- och luftvårdsforskning att löpande göra egna utvärderingar av verksamheten för att säkerställa att den bedrivna forskningen är i linje med uppsatta mål.

Av stiftelserna i urvalet har 14 stiftelser utvärderats under de senaste fem åren. Av dessa är 11 bildade av staten ensam. Majoriteten av utvärderingarna är initierade av stiftelsens egen styrelse och utförda av fristående konsulter. Till exempel har Industrifonden och Stiftelsen institutet för vatten- och luftvårdsforskning utvärderats av konsulter på uppdrag av respektive styrelse. Tre av utvärderingarna är initierade av Regeringskansliet enligt ovan. Två av utvärderingarna avser stiftelser som bildats av staten ensam. Bristen på utvärdering avser såväl kapitalförvaltning som verksamhet och måluppfyllelse.

2.1.4 *Riksrevisionens bedömning*

Riksrevisionens bedömning är att det inom Regeringskansliet saknas goda kunskaper om statligt bildade stiftelser. Avsaknaden av en gemensam kunskapsbas och specifika riktlinjer för Regeringskansliets stiftelsehantering leder till omotiverade skillnader i arbetssätt mellan departementen. De statligt bildade stiftelserna följs inte upp på ett enhetligt sätt, och graden av uppföljning är generellt låg, när det gäller såväl kapitalförvaltning som verksamhet, vilket kan leda till att det statliga intresset inte tillvaratas på ett effektivt sätt.

²⁸ KVA har inte publicerat någon granskningsrapport sedan första kvartalet 2004. Se RiR 2007:30 s. 57.

2.2 Regeringen har ingen helhetsbild

För regeringen, som representant för stiftaren staten, är det angeläget att verksamhet i statligt bildade stiftelser bedrivs effektivt. Regeringen behöver därför se till att det finns god kunskap om denna verksamhet.

2.2.1 *Det saknas kunskap om de statligt bildade stiftelserna*

Departementen har angett att de och deras myndigheter tillsammans ansvarar för 62 statligt bildade stiftelser. Utöver dessa 62 stiftelser finns enligt Riksrevisionens kartläggning ytterligare ett 80-tal statligt bildade stiftelser. Till exempel saknas 8 stiftelser där regeringen enligt Riksrevisionens kartläggning utser styrelseledamöter. Dessutom saknas 5 av de stiftelser i urvalet som angett att de har kontakt med departement eller myndighet under departement. Det finns dock några stiftelser i Regeringskansliets sammanställning som inte finns med i Riksrevisionens kartläggning.²⁹ Skillnaderna illustrerar den oklarhet som råder kring vilka statligt bildade stiftelser som finns.

Ingen myndighet har till uppgift att föra register över de statligt bildade stiftelserna. Det saknas därför en aktuell och löpande sammanställning över dessa stiftelser. En sådan sammanställning skulle kunna finnas i länsstyrelsernas stiftelseregister. Länsstyrelserna har dock inget ansvar för att föra ett separat register över statligt bildade stiftelser. Statskalendern och förordning (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet är andra tänkbara ställen där en sammanställning skulle kunna finnas. Ingen av dessa innefattar dock en fullständig förteckning över de statligt bildade stiftelserna. Ekonomistyrningsverket (ESV) har i sitt regleringsbrev för år 2007 fått i uppdrag att kartlägga organ som inte är statliga myndigheter men som i praktiken utgör en del av det statliga åtagandet. Uppdraget omfattar alla organ där staten även kan sägas utöva ett bestämmande inflytande, oavsett verksamhetsform. Därmed ingår enligt ESV även de stiftelser som kan sägas ha statligt åtagande i någon form. Uppdraget ska redovisas i september 2008.

2.2.2 *Regeringskansliet följer främst stiftelser med stort kapital eller verksamhet med stort samhällsintresse*

Granskningen visar att Regeringskansliet främst har kännedom om och följer stora stiftelser. Med stora stiftelser menas här sådana som förvaltar stort kapital eller bedriver verksamhet som är av stort samhällsintresse. Det finns handläggare inom Regeringskansliet för flera av de större stiftelserna, som exempelvis Norrlandsfonden, Industrifonden och stiftelser bildade med

²⁹ Se bilaga 1.

löntagarfondsmedel. Men Regeringskansliet tar i allmänhet inte initiativ till någon regelbunden uppföljning eller utvärdering av dessa större stiftelser. Departementen tar dock i vissa fall del av utvärderingar initierade av andra.

Det finns handläggare inom Regeringskansliet även för ett antal mindre stiftelser. Det finns också exempel i granskningsurvalet på mindre stiftelser där regeringen är aktiv på andra sätt, till exempel genom att utse styrelseledamöter. Ett exempel är Provinsialläkarstiftelsen. Stiftelsen har en förmögenhet på knappt 9 miljoner kronor och ändamålet är att främja distriktsläkares, eller motsvarande, utbildning genom bidrag till kostnader för deras fortbildning. Regeringen utser styrelsen och ett departementsråd från Socialdepartementet är ordförande i stiftelsen.

2.2.3 *Mindre stiftelser saknar kontakt med staten*

Inom Regeringskansliet finns det inte någon heltäckande kunskap om de statligt bildade stiftelserna. Ett 80-tal av de statligt bildade stiftelserna är i stort okända för Regeringskansliet och därmed också för regeringen. Granskningen visar att majoriteten av dessa stiftelser är relativt små, det vill säga har ett jämförelsevis litet kapital.³⁰ Ett antal av de mindre stiftelserna har kontakt med en statlig myndighet, medan andra helt saknar kontakter med staten. Många av de mindre stiftelserna är bildade av staten tillsammans med annan.

2.2.4 *Viss återrapportering till riksdagen i propositioner*

För större stiftelser med forskningsverksamhet förekommer viss återrapportering i den forskningspolitiska proposition som läggs vart fjärde år. Enligt departementen förekommer också begränsad återrapportering till riksdagen i budgetpropositionen. Det gäller främst de större stiftelserna som har utsedda handläggare inom Regeringskansliet.

2.2.5 *Riksrevisionens bedömning*

Enligt Riksrevisionens bedömning har regeringen inte aktivt tagit ställning till hur förvaltningen av de statligt bildade stiftelserna ska följas. Departementen följer många av de större stiftelserna men uppföljningen är enligt Riksrevisionen i allmänhet passiv.

Eftersom granskningen visar att det finns stiftelser som är okända för regeringen är det enligt Riksrevisionen uppenbart att regeringen inte tagit ett samlat ansvar för statligt bildade stiftelser. Som en följd av att regeringen

³⁰ Se bilaga 1.

saknar en fullständig bild av de statligt bildade stiftelserna kan regeringen inte lämna information till riksdagen om dessa stiftelser.

2.3 Varierande kunskap om behovet av ändringar i föreskrifterna

Stiftelser som bildats av staten ensam är som nämnts ovan mindre självständiga än andra stiftelser, eftersom regeringen på eget initiativ kan ändra stiftelsens föreskrifter enligt 6 kap. 4 a § stiftelselagen. Enligt Riksrevisionens kartläggning finns det cirka 50 stiftelser som är bildade av staten ensam. Av dessa finns hälften med i den förteckning Riksrevisionen fått över stiftelser inom respektive departements ansvarsområde.

2.3.1 *Regeringen har initierat ändringar av föreskrifter*

Regeringen har initierat ändringar av föreskrifter för stiftelser inom exempelvis Försvarsdepartementets och Utbildningsdepartementets ansvarsområden. Regeringen har, inom Försvarsdepartementets ansvarsområde, ändrat i stiftelsen Gällöfsta utbildningscentrums föreskrifter angående utnämningen av styrelseledamöter. Enligt tidigare föreskrifter skulle regeringen utse hela styrelsen. Numera utser man endast ordföranden. Motivet bakom ändringen var att öka stiftelsens självständighet gentemot regeringen och även att minska regeringens åtagande i stiftelsen. Inom Utbildningsdepartementets ansvarsområde har regeringen ändrat föreskrifterna för stiftelser bildade med löntagarfondsmedel. Ändringen innebar att regeringen nu utser styrelseledamöter i dessa stiftelser.

Regeringens rätt att ändra i en stiftelses föreskrifter sträcker sig inte till ändringar av föreskrifter som rör ändamålet. Enligt uppgift från Näringsdepartementet har det för Industrifonden varit otydligt vad som ska anses ingå i ändamålet. Man har från departementets sida velat göra vissa ändringar i föreskrifterna som dock efter diskussion med Kammarkollegiet ansetts genomförbara då bedömningen har varit att de föreslagna ändringarna har berört ändamålet.

Fem av departementen anger att det har gjorts genomgångar av stiftelsers föreskrifter. Endast Utbildningsdepartementet uppger att stiftelsernas föreskrifter ses över kontinuerligt.

Under intervjuer på departementen har det visat sig att synen på regeringens rätt att ändra i helstatligt bildade stiftelsers föreskrifter varierar. Några handläggare har ställt sig frågande till denna lagstadgade rätt.

2.3.2 *Ändringar även i stiftelser bildade tillsammans med andra*

Ett fall där departementet tagit en aktiv roll trots att stiftelsen inte är bildad av staten ensam, är Stiftelsen institutet för vatten- och luftvårdsforskning. Stiftelsen ligger inom Miljödepartementets ansvarsområde, och departementet har som nämnts i 2.1.3 tagit initiativ till ändring av föreskrifterna avseende utvärdering. Enligt gällande föreskrifter ska regeringen fastställa föreskrifterna, men det är stiftelsens styrelse som fattar beslut om ändring. Departementet vill ändra även denna föreskrift så att regeringen beslutar om ändring av föreskrifterna. I en stiftelse som staten bildat tillsammans med annan har regeringen dock inte möjlighet att ändra föreskrifterna. Detta kan bara göras på styrelsens eget initiativ.

2.3.3 *Riksrevisionens bedömning*

Att regeringen inom vissa områden har uppmärksammat behov av ändring av föreskrifter och tagit initiativ till sådana är enligt Riksrevisionen bra. Men Riksrevisionens bedömning är att regeringen, som en följd av den svaga uppföljningen, ofta saknar underlag för att kunna avgöra behovet av ändringar i föreskrifterna. Utöver detta bidrar enligt Riksrevisionens bedömning den varierande kunskapen inom Regeringskansliet om rätten att ändra i föreskrifterna för stiftelser bildade av staten ensam till att möjligheten till påverkan inte tas till vara.

2.4 **Bristande underlag vid utnämning av styrelseledamöter**

Att utse styrelseledamöter är ett viktigt instrument för regeringen för att påverka stiftelsernas verksamhet. Det är därför viktigt att underlag finns för att denna möjlighet ska kunna tas till vara.

Enligt Riksrevisionens kartläggning utser regeringen styrelseledamöter i knappt 40 av de cirka 145 statligt bildade stiftelserna. Av dessa 40 saknas 8 i den förteckning över statligt bildade stiftelser inom respektive departements ansvarsområde som Riksrevisionen fått. Regeringen utser styrelseledamöter i majoriteten av de största stiftelserna. I Industrifondens styrelse har regeringen utsett handläggaren på Näringsdepartementet och budgetchefen på Finansdepartementet till ledamöter. I Nordkalottens styrelse har regeringen utsett två tjänstemän från Arbetsmarknadsdepartementet till ledamöter.

För att på ett bra sätt kunna utse kompetenta styrelseledamöter i stiftelserna behöver regeringen ett kunskapsunderlag. Denna information kan departementet skaffa sig från stiftelsen eller genom egna utvärderingar.

Departementens utnämningsarbete avseende styrelser i statligt bildade stiftelser skiljer sig inte från utnämningsarbetet i andra typer av styrelser, det vill säga namnförslagen sammanställs på enhetsnivå och presenteras för

statssekreteraren, varefter det stäms av med statsrådet. Statsrådsberedningen deltar i beredningen för alla styrelser där regeringen utser ledamöter. Därefter fattar regeringen beslut.

2.4.1 *Brist på återrapportering ställer större krav på underlag*

Vid styrelseutnämning tillämpar Regeringskansliet samma rutiner för stiftelser som för myndigheter och bolag där regelbunden återrapportering sker. I jämförelse med myndigheter och bolag sker dock en betydligt lägre grad av uppföljning av stiftelser. Avsaknaden av exempelvis regelbunden återrapportering från och information om stiftelserna ställer därför särskilda krav på att underlag om bland annat stiftelsens verksamhet tas fram då regeringen ska tillsätta styrelseledamöter i statligt bildade stiftelser.

På exempelvis Kulturdepartementet och Utbildningsdepartementet har den ansvarige handläggaren kontakt med stiftelsen för en dialog om vilken typ av kompetens som behöver tillkomma i stiftelsens styrelse. Behovet av kompetens styrs av vilken kompetens som redan finns i styrelsen, vilken kompetens som försvinner då en styrelseledamot lämnar sin post etc. Exempel på kompetens kan vara erfarenhet av den typ av verksamhet som stiftelsen bedriver, god kännedom om miljön som stiftelsen verkar i eller särskild juridisk eller ekonomisk kompetens. Departementen har i varierande utsträckning kontakter med stiftelserna för att få underlag, men gör generellt inga egna utvärderingar av hela styrelsens arbete för att på så sätt bedöma vilken kompetens som behövs. Utbildningsdepartementet anger att KVA även utvärderar stiftelsernas styrelser och att departementet tar del av resultatet.³¹

2.4.2 *Riksrevisionens bedömning*

För att regeringen ska kunna bedöma behovet av kompetens i stiftelsernas styrelser krävs att regeringen har god kunskap om stiftelsens verksamhet, både vad gäller kapitalförvaltning och måluppfyllelse. Regeringskansliet får inte samma typ av regelmässig information och återrapportering från stiftelserna som från myndigheter och bolag där regeringen utser styrelseledamöter. Riksrevisionen bedömer att regeringens kunskapsunderlag vid tillsättandet av nya styrelseledamöter i statligt bildade stiftelser skulle bli bättre om Regeringskansliet genom egna utvärderingar skaffar sig information om hur verksamheten i styrelsen fungerar. Utnämning av styrelseledamöter är ett viktigt instrument för regeringen för att påverka stiftelsernas verksamhet, både vad gäller kapitalförvaltning och måluppfyllelse.

³¹ Som nämnts tidigare har KVA inte publicerat någon granskningsrapport sedan första kvartalet 2004. Se RiR 2007:30 s. 57.

3 Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer

Riksrevisionens samlade bedömning är att regeringen har begränsad insyn i statligt bildade stiftelser. Staten har i samtliga dessa stiftelser angivit ändamål och bidragit med medel. Regeringen följer verksamheten i vissa stiftelser, men i flera avseenden är genomförd uppföljning begränsad såväl av kapitalförvaltningen som av uppfyllande av ändamål. Regeringen har inte tagit något helhetsansvar för hur förvaltningen av de statligt bildade stiftelserna ska följas och vilka åtgärder som bör vidtas när förvaltningen inte är effektiv. De möjligheter som stiftelselagen medger utnyttjas sällan av regeringen.

3.1 Otillräcklig kunskap om de statligt bildade stiftelserna

Regeringen har otillräcklig kunskap om vilka stiftelser som staten har bildat såväl ensam som tillsammans med andra. Riksrevisionens granskning visar att regeringen saknar kännedom om drygt hälften av de statligt bildade stiftelser som Riksrevisionen identifierat. Bland de 62 stiftelser som finns med i Regeringskansliets förteckning återfinns de största stiftelserna. De cirka 80 statligt bildade stiftelser som inte finns med i förteckningen har tillsammans en uppskattad förmögenhet på knappt 2 miljarder kronor. Dessa stiftelser är således förhållandevis små.

Bristen på kunskap om vilka statligt bildade stiftelser som finns leder till att regeringen inte kan ta ett helhetsansvar. Regeringen har enligt Riksrevisionen ett ansvar för att säkerställa att det finns en uppdaterad förteckning över de statligt bildade stiftelserna och vilken förmögenhet de disponerar.

3.2 Svag uppföljning

De statligt bildade stiftelserna är inte en del av den juridiska personen staten, men regeringen har ändå möjligheter till insyn och uppföljning av stiftelsernas verksamhet och förvaltning. Granskningen visar att regeringen i relativt liten utsträckning har utnyttjat dessa möjligheter avseende såväl kapitalförvaltning som måluppfyllelse.

Regeringskansliet följer främst de större stiftelserna, men det totala antalet utvärderingar är litet och av dessa har Regeringskansliet initierat få. Regeringskansliet har under de senaste fem åren inte initierat utvärderingar

för någon av de största stiftelserna. För de stiftelser som bildats av staten ensam har Regeringskansliet under samma period endast initierat två utvärderingar. Brister i uppföljningen av kapitalförvaltningen i större stiftelser har påtalats av Riksrevisionen i en tidigare granskning.³²

Regeringen har inte tagit ställning till i vilken utsträckning de statligt bildade stiftelserna ska följas upp. Att regeringen mer aktivt följer de större stiftelserna är enligt Riksrevisionen särskilt angeläget. Men ett ansvar för effektivitet finns även för de mindre stiftelserna. Behovet av uppföljning kan variera beroende på stiftelsens storlek, verksamhet och regeringens möjlighet att påverka. Regeringens möjlighet att påverka stiftelser bildade av staten ensam genom ändring av föreskrifterna motiverar att regeringen särskilt överväger hur uppföljningen av dessa stiftelser ska se ut.

Regeringen har enligt Riksrevisionen inte tagit sitt ansvar för att se till att de statligt bildade stiftelserna följs upp i relevant omfattning.

3.3 Bristfälligt underlag för att bedöma behovet av ändringar i föreskrifter

För de 50 stiftelser där staten är ensam stiftare har regeringen rätt att ändra stiftelsens föreskrifter, vilket ger en direkt möjlighet att påverka stiftelsen. Regeringen har inte tagit ställning till hur denna möjlighet bör nyttjas för att garantera offentlig insyn, demokratiskt inflytande och demokratisk kontroll, vilket var syftet med att ge regeringen denna möjlighet. Regeringen har vidare, som en följd av den svaga uppföljningen, ett bristfälligt underlag för att avgöra behovet av ändringar i stiftelsernas föreskrifter.

Riksrevisionen anser att det är särskilt angeläget att regeringen inom de ramar som stiftelselagen medger säkerställer en effektiv förvaltning och uppfyllelse av ändamålet i stiftelser som har en stor förmögenhet eller bedriver en samhällsviktig verksamhet.

3.4 Varierande underlag vid styrelseutnämning

Genom att regeringen utser styrelseledamöter i ett 40-tal statligt bildade stiftelser tar regeringen på sig en del av ansvaret för stiftelsens förvaltning. Att utse styrelseledamöter är också ett viktigt instrument för regeringen för att påverka stiftelsens verksamhet. Det saknas ett principiellt ställnings-tagande av regeringen angående vilka stiftelser, bildade av staten ensam, regeringen bör utse styrelseledamöter i.

³² RiR 2007:30.

Regeringskansliet får inte samma typ av regelmässig information och återrapportering från stiftelserna som från myndigheter och bolag där regeringen utser styrelseledamöter. I de fall regeringen utser styrelseledamöter är insyn i och uppföljning av stiftelsens verksamhet därför av stor vikt för att skaffa sig det nödvändiga kunskapsunderlag som behövs i utnämningsarbetet. Vilken information de olika departementen tar fram som underlag varierar och Regeringskansliet gör generellt inga egna utvärderingar av styrelserna. Riksrevisionen har i en tidigare granskning rekommenderat regeringen att ta fram ett mer kvalificerat underlag vid utnämning av styrelseledamöter bland annat för att säkerställa att stiftelsernas styrelser har relevant kompetens.

3.5 Begränsad möjlighet att informera riksdagen

Regeringen saknar underlag för att ge riksdagen information om vilka statligt bildade stiftelser som finns. Regeringen har inte underlag för att vid behov kunna ge riksdagen information om de statligt bildade stiftelsernas verksamhet, ekonomi och uppfyllelse av ändamålen.

3.6 Riksrevisionens rekommendationer

Riksrevisionen anser att regeringen bör säkerställa att de statligt bildade stiftelserna förvaltas på ett effektivt sätt enligt stiftelsens ändamål och riksdagens intentioner. Detta är särskilt viktigt beträffande de stiftelser som har en stor förmögenhet eller en samhällsviktig verksamhet. Regeringen har störst möjligheter att säkerställa detta i stiftelser som staten bildat ensam. Med anledning av de iakttagelser som gjorts i denna granskning lämnar Riksrevisionen följande rekommendationer.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att

- säkerställa att det finns en uppdaterad förteckning över de statligt bildade stiftelserna och vilka förmögenheter de disponerar,
- finna former för hur statlig insyn, uppföljning och påverkan av statligt bildade stiftelser ska bedrivas effektivt och säkerställa att de följs upp så att relevant kunskap finns om måluppfyllelse och ekonomi,
- överväga behovet av att informera riksdagen om de statligt bildade stiftelsernas verksamhet och ekonomi.

Bilaga 1 Om stiftelselistan

Följande lista över statligt bildade stiftelser är resultatet av Riksrevisionens kartläggning, genomförd via länsstyrelsernas stiftelseregister. Den visar 144 stiftelser som bildats av staten, ensam eller tillsammans med andra offentliga organ och/eller privata företag och organisationer. Kriterierna för att bedömas som statligt bildad stiftelse i kartläggningen var att staten tillskjutit medel vid bildandet samt beslutat om stiftelsens ändamål. I några fall har det dock varit svårt att avgöra vilken roll staten spelat vid bildandet. I några andra fall råder det oklarhet kring stiftelsens status som stiftelse. Någon juridisk prövning för att säkerställa vilka stiftelser som är statligt bildade har inte gjorts. Under kartläggning gjordes iakttagelsen att det förekommer att statligt bildade stiftelser hamnat under full tillsyn i stället för begränsad tillsyn i länsstyrelsernas register. Orsaken är antingen bestämmelser i stiftelsens föreskrifter att den ska stå under full tillsyn eller felregistrering. Eftersom endast stiftelser med begränsad tillsyn studerats i kartläggningen är det möjligt att det finns fler statligt bildade stiftelser än de som fångats upp i kartläggningen. Dessutom har det framkommit ytterligare stiftelser inom ramen för den här granskningen, som enligt Regeringskansliet är statligt bildade men som inte identifierats i Riksrevisionens kartläggning. Följande förteckning ska därför inte ses som någon fullständig redovisning av de statligt bildade stiftelserna.

Uppgiften om förmögenhet baseras på uppgifter från årsredovisningen för 2006 som begärts in från samtliga stiftelser i bifogad lista. Den uppgift som använts är summa eget kapital ur balansräkningen. Detta förfarande leder inte till en förmögenhetsredovisning till marknadsvärde, till exempel kan aktieinnehav och fastigheter vara undervärderade i en stiftelses balansräkning. Det begränsade syftet har här varit att få en överblick över storleksordningen på de förmögenheter som stiftelserna disponerar, vilket förklarar de begränsade ambitionerna.³³

31 stiftelser har emellertid inte skickat in någon årsredovisning. I dessa fall har Riksrevisionen grundat sina uppgifter om förmögenheten på vad som framgår av länsstyrelsernas stiftelsedatabas, som är en öppen, Internet-baserad databas som uppdateras av de olika länsstyrelserna och bygger på deras stiftelseregister. Länsstyrelsernas rutiner för vad förmögenhetsuppgiften bygger på har ändrats under de senaste åren. Uppgifterna varierar

³³ Riksrevisionen har i tidigare granskningar redovisat andra förmögenhetsuppgifter för statligt bildade stiftelser. I 2007:27 gjordes en uppskattning av stiftelsernas samlade tillgångar utifrån granskningens urval, vilket gav ett uppskattat värde på 38 miljarder kronor. I 2007:30 angavs marknadsvärdet på förmögenheten för stiftelser bildade med löntagarfondsmedel, som vid slutet av år 2006 uppgick till knappt 40 miljarder kronor.

mellan det bokförda värdet på tillgångarna samt tillgångar minus skulder, det vill säga eget kapital. Förmögenhetsuppgifterna för ett antal stiftelser är dessutom gamla, eller saknas helt, eftersom uppgifterna är hämtade ur den senast inskickade årsredovisningen och statligt bildade stiftelser inte är skyldiga att sända in årsredovisningen till länsstyrelsen.

Riksrevisionens kartläggning av statligt bildade stiftelser

Stiftelse	Län	Förmögenhet (tkr)	Bildad av staten ensam	Regeringen utser styrelse	Dep enligt RK:s lista
Flottans Ungdomsstiftelse	AB	10 406			Fö
Förvaltningsstiftelsen för Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB	AB	20 710	X	X	
KRO:s Länestiftelse	AB	374	X		
Stiftelsen 1976 års fond för personutbyte mellan Sverige och Förenta Staterna	AB	3 185*	X		
Stiftelsen Allmänna Barnhuset	AB	124 521	X	X	
Stiftelsen Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek	AB	2 916		X	Ku
Stiftelsen av riksdagen restituerade arvsskattemedel å den Heckscherska donationen	AB	2 970	X		
Stiftelsen Danviks Hospital	AB	485*	X		
Stiftelsen Drottningholms teatermuseum	AB	4 568	X	X	
Stiftelsen för Byggstålskvalitet	AB	2 160			
Stiftelsen för den Beridna Högvakten	AB	31 822			Fö
Stiftelsen för forskning inom området med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa (Östersjöstiftelsen)	AB	4 635 000	X	X	Utb
Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning (STINT)	AB	1 056 659	X	X	Utb
Stiftelsen för kunskapsfrämjande inom turism	AB	14 973			Nä
Stiftelsen för Kunskaps- och Kompetensutveckling	AB	4 018 642	X	X	Utb
Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur (LL-stiftelsen)	AB	825 604	X	X	Ku
Stiftelsen för miljöstrategisk forskning	AB	2 729 959	X	X	Mi

Stiftelse	Län	Förmögenhet (tkr)	Bildad av staten ensam	Regeringen utser styrelse	Dep enligt RK:s lista
Stiftelsen för rättsinformation	AB	296		X	Ju
Stiftelsen för strategisk forskning	AB	6 873 876	X	X	Utb
Stiftelsen för vård- och allergiforskning	AB	204 187	X	X	Soc
Stiftelsen Gällöfsta Utbildningscentrum	AB	15 905	X	X	Fö
Stiftelsen Huddinge Kommuns professur i strukturbiokemi	AB	7 165			
Stiftelsen Håll Sverige Rent	AB	15 525			
Stiftelsen Idrotten – Friskvården vid KTH	AB	15 183			
Stiftelsen Industrifonden	AB	3 404 899	X	X	Nä
Stiftelsen Institutet för Framtidsstudier	AB	7 062	X	X	Utb
Stiftelsen institutet för vatten och luftvårdsforskning	AB	29 411		X	Mi
Stiftelsen Jernkontorsfonden för bergsvetenskaplig forskning	AB	658			
Stiftelsen Konsumenternas bank- och finansbyrå	AB	15			Fi/Int
Stiftelsen Kursverksamhet vid Stockholms universitet	AB	103 043			
Stiftelsen Landstingens fond för Teknikupphandling och Produktutveckling	AB	4 340			
Stiftelsen MHS-Bostäder	AB	8 467	X		Fö
Stiftelsen Mudderfonden	AB	798*	X		UD
Stiftelsen Skansen	AB	30 767		X	
Stiftelsen STFI:s Forskningsfond	AB	10 493			
Stiftelsen Stockholm Institute for Scandinavian Law	AB	488			
Stiftelsen Stockholmia 55	AB	1 852*			
Stiftelsen Stockholms Internationella Fredsforskningsinstitut (Sipri)	AB		X	X	
Stiftelsen Svensk Bergteknisk Forskning SveBeFo	AB	6 060			
Stiftelsen Svensk Industridesign	AB	6 479			Nä
Stiftelsen Svenska barnboksinstitutet	AB	2 537		X	Utb
Stiftelsen Svenska Bibelsällskapets Bibelfond	AB	27 524			
Stiftelsen Svenska filminstitutet	AB	10 195		X	Ku
Stiftelsen Svenska Institutet för Systemutveckling	AB	274*			
Stiftelsen Svenska rikskonserter	AB	3 288	X	X	Ku

Stiftelse	Län	Förmögenhet (tkr)	Bildad av staten ensam	Regeringen utser styrelse	Dep enligt RK:s lista
Stiftelsen Svensk-franska Språkfonden	AB	9 254			
Stiftelsen Svensk-isländska samarbetsfonden	AB	3 404	X	X	
Stiftelsen Sveriges Turistråd	AB	112		X	
Stiftelsen The Stockholm Environment Institute	AB	6 634	X	X	Mi
Stiftelsen Thielska galleriet	AB	5 416*	X	X	Ku
Stiftelsen Tyrestaskogen	AB	44 650			Mi
Stiftelsen Ulriksdals Slottsteater	AB	4 868			
Stiftelsen Vetenskapsstaden	AB	11 304			
Stiftelsen Värmeisolermaterialkontrollen	AB	96*			
Stiftelsen Östekonomiska institutet	AB	7 880		X	
Stipendiestiftelsen för studier av Japanskt Samhällsliv	AB	41 198	X	X	Fi
Gustavianska Stiftelsen vid Uppsala Akademi	C	750 198*			
Konung Oscar II:s stipendiestiftelse	C	1 001	X		
Stiftelsen Dag Hammarskjöldbiblioteket	C	309			
Stiftelsen Dag Hammarskjölds Minnesfond	C	3 517	X		
Stiftelsen framtidens kultur	C	199 573	X	X	Ku
Stiftelsen för ett Medicinhistoriskt museum i Uppsala	C	10 230			
Stiftelsen för omhändertagande av rikssalen på Uppsala slott	C				
Stiftelsen för samverkan mellan universiteten i Uppsala – näringsliv och samhälle, Stuns	C	2 959			
Stiftelsen Förutvarande Ultuna lantbruksinstitutets besparade elevmedel	C	928*			
Stiftelsen Indevelops u-landsfond	C	2 771*	X		
Stiftelsen JTI – institutet för Jordbruks- och Miljöteknik	C	24 998		X	Jo
Stiftelsen Kursverksamhet vid Uppsala universitet	C	12 931			
Stiftelsen Leufsta	C	431			
Stiftelsen Uppsala universitets Torgny Segerstedt-medalj	C	1 639*	X		
Stiftelsen Uppsala universitets Umeå-fond	C	817*	X		

Stiftelse	Län	Förmögenhet (tkr)	Bildad av staten ensam	Regeringen utser styrelse	Dep enligt RK:s lista
Stiftelsen WHO-Collaborating Centre for International Drug Monitoring	C	4 817	X	X	So
Stiftelsen Åkerlottsfonden	C	69 034	X		
Uppsala universitets stiftelse för inbjudan av gästforskare och gästföreläsare	C	38 423*	X		
Stiftelsen Medevi Brunnsmiljö	E	538			
Stiftelsen Vadstena Forum för samhällsbyggande	E	218			
Internationella Handelshögskolans i Jönköping Forskningsstiftelse	F	40 200			
Rundvirkesstiftelsen	F	5 902	X		
Stiftelsen A6 Försvarsmuseum	F				
Stiftelsen Göta hovrätts pensionsfond	F	456	X		
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	F	86 905	X	X	Utb
Stiftelsen Akademiemman	M	72 430	X		
Stiftelsen Bibliotekskassan 2	M	22 062*	X		
Stiftelsen för internationella institutet för industriell miljöekonomi vid Lunds universitet	M	119 423	X	X	Mi
Stiftelsen för motionsverksamhet vid Lunds universitet	M	31 030	X		
Stiftelsen för samverkan mellan Lunds universitet och näringslivet – SUN	M	0			
Stiftelsen Hadar	M	15 978*			
Stiftelsen Konung Oscar den andres stipendium	M	875*	X		
Stiftelsen TEM vid Lunds universitet	M	1 922			
Stiftelsen Trädgårdsodlingens Elitplantstation	M	1 758			
Karl Frithiofsons Stiftelse	O	1 155			Fi
Stiftelsen Bergagården	O	292			
Stiftelsen Chalmers Advanced Management Programs – CHAMPS	O	30*			
Stiftelsen Chalmers Industriteknik	O	21 664	X		
Stiftelsen Chalmers Teknikpark	O	14*			
Stiftelsen Chalmers tekniska högskola	O	2 346 530	X	X	Utb
Stiftelsen Forsviks Industriminnen	O	845*			Fi
Stiftelsen för Byggandets Managementfrågor	O	6 827*			

Stiftelse	Län	Förmögenhet (tkr)	Bildad av staten ensam	Regeringen utser styrelse	Dep enligt RK:s lista
Stiftelsen för ekonomisk forskning i Västsverige	O	76 414			
Stiftelsen Ibero-amerikanska fonden	O	2 146	X		
Stiftelsen Institutet för Kvalitetsutveckling	O	3 639			
Stiftelsen Institutet för Verkstadsteknisk Forskning	O	5 531			
Stiftelsen Kursverksamheten vid Göteborgs universitet	O	32 257			
Stiftelsen Medicin och Teknik	O	879	X		
Stiftelsen Vadsbo domsagas tingshusfond	O	543			
Stiftelsen Veterinärhistoriska museet i Skara	O	713			
Stiftelsen Inova i Wermland	S	4 986*			Fi
Stiftelsen Laxfond för Väneren	S	25 973			Fi
Stiftelsen Frövifors Pappersbruk	T	2 161			
Stiftelsen Örebro läns allmänna understödsfond	T	1 618			
Stiftelsen Skog och Trä i Skinnskatteberg	U	245			Fi
Stiftelsen Västmanlands Forsknings- och Utvecklingsråd	U	4 911			Fi
Stiftelsen Västerbergslagens Teknik- och Utvecklingscentrum	W	4 008*			
Stiftelsen Vägverkets Jubileumsfond	W	960			
Stiftelsen Teknikdalen	W	7 418			
ITH Stiftelsen Institutet för tillämpad hydraulik	Y	2 352			Fi
Ljunganstiftelsen	Y	1 021			Fi
Merlostiftelsen	Y	117*			Fi
Stiftelsen Gene Fornby	Y	2 475			Fi
Stiftelsen LänsTekniskt Centrum i Kramfors	Y	1 183			Fi
Stiftelsen Rehabiliteringsinstitutet för ryggåkommor	Y	72 691			
Stiftelsen Teknikutbildning i Jämtlands län, Zenit	Z	3 878*			Fi
Center For IT in Northern Sweden – Stiftelse (CINS)	AC	2 226			Fi
Stiftelsen Kursverksamheten vid Umeå universitet	AC	2 692			
Stiftelsen Lars Färgares gård	AC	14 080			

Stiftelse	Län	Förmögenhet (tkr)	Bildad av staten ensam	Regeringen utser styrelse	Dep enligt RK:s lista
Stiftelsen Natur- och kulturvårdsleden i Umeälvens dalgång	AC	0			
Stiftelsen Naturvård vid Nedre Umeälven	AC	23 661	X		Nä
Stiftelsen Svensk Torvforskning	AC	942			
Stiftelsen Universitetshallen	AC	28 321			
Provinsialläkarstiftelsen	BD	8 996*	X	X	So
Stiftelsen Åjtte, Svenskt fjäll- och samemuseum	BD	30 604		X	Ku
Stiftelsen Centek, Centrum för Teknologibaserad Affärsutveckling vid Luleå tekniska universitet	BD	11 613			
Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna	BD	7 102	X	X	Ku
Stiftelsen Hjalmar Lundboms minnesfond	BD	3 351			
Stiftelsen LKAB:s fond till minne av Erik Hammarsten	BD	10 323			
Stiftelsen Lule Älvdal	BD	451*			
Stiftelsen Luleå Studentlokaler	BD	6 779			
Stiftelsen Norrbottens Forskningsråd	BD	53 607*			Fi
Stiftelsen Norrbottens Vägförenings Stipendiefond	BD	171	X		Fi
Stiftelsen Norrlandsfonden	BD	1 055 395	X	X	Nä
Stiftelsen Swedish Institute of Composites, SICOMP	BD	12 289			
Stiftelsen Teknikens hus	BD	31 590*			
Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	BD	33 006	X	X	Arb
Stiftelsen Vuollerim 6000	BD	327			
Summa förmögenhet		29 907 832			

* Uppgiften är hämtad ur Länsstyrelsens stiftelsedatabas.

Utöver dessa stiftelser som enligt Riksrevisionens kartläggning är statligt bildade, finns i sammanställningarna som departementen tillhandahållit ytterligare åtta. Dessa är

- Stiftelsen Holmöns Båtmuseum – besökscentrum (Finansdepartementet)
- Stiftelsen Svenska Institutet i Rom (Utbildningsdepartementet)
- Stiftelsen Svenska institutet i Athen (Utbildningsdepartementet)
- Stiftelsen San Michele (Utbildningsdepartementet)
- Stiftelsen Ingenjörsvetenskapsakademien (Näringsdepartementet)
- Insamlingsstiftelsen för samhällsutveckling i Piteå (Finansdepartementet)
- Stiftelsen Ragnar Lassinanttis bok- och konstsamling (Finansdepartementet)
- Stiftelsen landshövding Curt Boströms fond för Musikhögskolans utveckling (Finansdepartementet)

Bilaga 2 Urvalet

Stiftelse	Verksamhet	Förmögenhet (tkr)	Staten ensam stiftare	Utser styrelse (hela el. delar)	Departement (/Myndighet) enl stiftelsen	Dep enligt RK:s förteckning
Provinsiälläkarstiftelsen	Forskn. Utbildning	8 996*	X	Regeringen	Social	Social
Stiftelsen Bibliotekskassan 2	Forskn. Utbildning	22 062*	X	Anknuten förv, Lunds universitet		
Stiftelsen Chalmers tekniska högskola (Chalmersstiftelsen)	Forskn. Utbildning	2 346 530	X	Regeringen	Utbildning	Utbildning
Stiftelsen Danviks Hospital	Socialt arbete	485*	X	Socialstyrelsen	Socialstyrelsen	
Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen (Östersjöstiftelsen)	Forskn. Utbildning	4 635 000	X	Regeringen	Utbildning	Utbildning
Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning (STINT)	Forskn. Utbildning	1 056 659	X	Regeringen	Utbildning	Utbildning
Stiftelsen för kunskap och kompetens-utveckling (KK-stiftelsen)	Forskn. Utbildning	4 018 642	X	Regeringen	Utbildning	Utbildning
Stiftelsen för Kunskapsfrämjande inom Turism	Forskn. Utbildning	14 973		Nutek	Näring	Näring
Stiftelsen för motionsverksamhet vid Lunds universitet	Friskvård	31 030	X	Lunds univ (rektorn) m.fl.		
Stiftelsen för strategisk forskning	Forskn. Utbildning	6 873 876	X	Regeringen	Utbildning	Utbildning
Stiftelsen Gällöfsta Utbildningscentrum	Fastighetsförv. Utb.	15 905	X	Regeringen	Försvar	Försvar
Stiftelsen Göta hovrätts pensionsfond	Socialt arbete	456	X	Anknuten förv, Kammarkollegiets Fondbyrå	Kammarkollegiet	

Stiftelse	Verksamhet	Förmögenhet (tkr)	Staten ensam stiftare	Utser styrelse (hela el. delar)	Departement (/Myndighet) enl stiftelsen	Dep enligt RK:s förteckning
Stiftelsen Hadar	Socialt arbete	15 978*		Styrelsen väljs av ett representantskap som representerar stiftarna (Istr i Skåne en av stiftarna)		
Stiftelsen Industrifonden	Näringslivsutveckling	3 404 899	X	Regeringen	Näring	Näring
Stiftelsen Institutet för Framtidsstudier	Forskn. Utveckling	7 062	X	Regeringen	Utbildning	Utbildning
Stiftelsen Institutet för Kvalitetsutveckling	Forskn. Utveckling, Näringslivsutv.	3 639		Nutek m.fl.	Nutek	
Stiftelsen institutet för vatten och luftvårdsforskning	Forskn. Utveckling	29 411		Regeringen	Miljö, (Naturvårdsverket)	Miljö
Stiftelsen JTI – Institutet för Jordbruks- och Miljöteknik	Forskn. Utveckling	24 998		Regeringen	Jordbruk	Jordbruk
Stiftelsen Kursverksamheten vid Göteborgs universitet	Utbildning	32 257		Gtbg univ m.fl.		
Stiftelsen Landstingens fond för Teknikupphandling och Produktutveckling	Forskn. Utveckling	4 340		Nutek m.fl.		
Stiftelsen Medicin och Teknik	Forskn. Utveckling	879	X	Chalmers tekniska högskola		
Stiftelsen MHS-Bostäder	Fastighetsförvaltning	8 467	X	Försvarsmakten, ÖB	Försvar	Försvar
Stiftelsen Mudderfonden	Socialt arbete	798*	X	Anknuten förv, UD	UD	UD
Stiftelsen Norrbottens Forskningsråd	Forskn. Utveckling	53 607*				Finans
Stiftelsen Norrbottens Vägförenings Stipendiefond	Forskn. Utveckling	171	X	anknuten förv Luleå tekniska univ.		Finans
Stiftelsen Norrlandsfonden	Näringslivsutveckling	1 055 395	X	Regeringen	Näring	Näring
Stiftelsen Rehabiliteringsinstitutet för ryggåkommor	Friskvård, socialt arbete	72 691		Sittande styrelse		

Stiftelse	Verksamhet	Förmögenhet (tkr)	Staten ensam stiftare	Utser styrelse (hela el. delar)	Departement (/Myndighet) enl stiftelsen	Dep enligt RK:s förteckning
Stiftelsen Svenska rikskonserter	Kultur	3 288	X	Regeringen	Kultur	Kultur
Stiftelsen Svensk-Isländska samarbetsfonden	Internationellt samarbete	3 404	X	Regeringen	Kultur	
Stiftelsen Trädgårdsodlingens Elitplantstation	Forskn. Utveckling	1 758		SLU m.fl.	Jordbruk	
Stiftelsen Tyrestaskogen	Natur, Kultur, Fastighetsförv	44 650		Naturvårdsverket, Lstr Sthlm m.fl.	Miljödep och Naturvårdsverket	Miljö
Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	Internationellt samarbete, näringslivsutv	33 006	X	Regeringen	Arbetsmarknad	Arbetsmarknad
Stiftelsen WHO – Collaborating Centre for International Drug Monitoring	Forskn. Utveckling	4 817	X	Regeringen	Social	Social

* Uppgiften är hämtad ur Länsstyrelsens stiftelsedatabas.

Tidigare utgivna rapporter från Riksrevisionen

2003	2003:1	Hur effektiv är djurskyddstillsynen?
2004	2004:1	Länsplanerna för regional infrastruktur – vad har styr prioriteringarna?
	2004:2	Förändringar inom kommittéväsendet
	2004:3	Arbetslöshetsförsäkringens hantering på arbetsförmedlingen
	2004:4	Den statliga garantimodellen
	2004:5	Återfall i brott eller anpassning i samhället – uppföljning av kriminalvårdens klienter
	2004:6	Materiel för miljarder – en granskning av försvarets materielförsörjning
	2004:7	Personlig assistans till funktionshindrade
	2004:8	Uppdrag statistik – Insyn i SCB:s avgiftsbelagda verksamhet
	2004:9	Riktlinjer för prioriteringar inom hälso- och sjukvård
	2004:10	Bistånd via ambassader – en granskning av UD och Sida i utvecklingssamarbetet
	2004:11	Betyg med lika värde? – en granskning av statens insatser
	2004:12	Höga tjänstemäns representation och förmåner
	2004:13	Riksrevisionens årliga rapport 2004
	2004:14	Arbetsmiljöverkets tillsyn
	2004:15	Offentlig förvaltning i privat regi – statsbidrag till idrottsrörelsen och folkbildningen
	2004:16	Premiepensionens första år
	2004:17	Rätt avgifter? – statens uttag av tvingande avgifter
	2004:18	Vattenfall AB – Uppdrag och statens styrning
	2004:19	Vem styr den elektroniska förvaltningen?
	2004:20	The Swedish National Audit Office Report 2004
	2004:21	Försäkringskassans köp av tjänster för rehabilitering
	2004:22	Arlandabanan – Insyn i ett samfinansierat järnvägsprojekt
	2004:23	Regelförenklingar för företag
	2004:24	Snabbare asylprövning
	2004:25	Sjukpenninganslaget – utgiftsutveckling under kontroll?
	2004:26	Utgift eller inkomstavdrag? – Regeringens hantering av det tillfälliga sysselsättningsstödet
	2004:27	Stödet till polisens brottsutredningar
	2004:28	Regeringens förvaltning och styrning av sex statliga bolag
	2004:29	Kontrollen av strukturfonderna
	2004:30	Barnkonventionen i praktiken
2005	2005:1	Miljömålsrapporteringen – för mycket och för lite
	2005:2	Tillväxt genom samverkan? Högskolan och det omgivande samhället

- 2005:3 Arbetslöshetsförsäkringen – kontroll och effektivitet
- 2005:4 Miljögifter från avfallsförbränningen – hur fungerar tillsynen
- 2005:5 Från invandrapolitik till invandrapolitik
- 2005:6 Regionala stöd – styrs de mot ökad tillväxt?
- 2005:7 Ökad tillgänglighet i sjukvården? – regeringens styrning och uppföljning
- 2005:8 Representation och förmåner i statliga bolag och stiftelser
- 2005:9 Statens bidrag för att anställa mer personal i skolor och fritidshem
- 2005:10 Samordnade inköp
- 2005:11 Bolagiseringen av Statens järnvägar
- 2005:12 Uppsikt och tillsyn i samhällsplaneringen – intention och praktik
- 2005:13 Riksrevisionens årliga rapport 2005
- 2005:14 Förtidspension utan återvändo
- 2005:15 Marklösen – Finns förutsättningar för rätt ersättning?
- 2005:16 Statsbidrag till ungdomsorganisationer – hur kontrolleras de?
- 2005:17 Aktivitetsgarantin – Regeringen och AMS uppföljning och utvärdering
- 2005:18 Rikspolisstyrelsens styrning av polismyndigheterna
- 2005:19 Rätt utbildning för undervisningen – Statens insatser för lärarkompetens
- 2005:20 Statliga myndigheters bemyndiganderedovisning
- 2005:21 Lärares arbetstider vid universitet och högskolor – planering och uppföljning
- 2005:22 Kontrollfunktioner – två fallstudier
- 2005:23 Skydd mot mutor – Läkemedelsförmånsnämnden
- 2005:24 Skydd mot mutor – Apoteket AB
- 2005:25 Rekryteringsbidrag till vuxenstudier – uppföljning och utbetalningskontroll
- 2005:26 Granskning av Statens pensionsverks interna styrning och kontroll av informationssäkerheten
- 2005:27 Granskning av Sjöfartsverkets interna styrning och kontroll av informationssäkerheten
- 2005:28 Fokus på hållbar tillväxt? Statens stöd till regional projektverksamhet
- 2005:29 Statliga bolags årsredovisningar
- 2005:30 Skydd mot mutor – Banverket
- 2005:31 När oljan når land – har staten säkerställt en god kommunal beredskap för oljekatastrofer?
- 2006 2006:1 Arbetsmarknadsverkets insatser för att minska deltidsarbetslösheten
- 2006:2 Regeringens styrning av Naturvårdsverket
- 2006:3 Kvalitén i elöverföringen – finns förutsättningar för en effektiv tillsyn?
- 2006:4 Mer kemikalier och bristande kontroll – tillsynen av tillverkare och importörer av kemiska produkter

- 2006:5 Länsstyrelsernas tillsyn av överförmyndare
- 2006:6 Redovisning av myndigheters betalningsflöden
- 2006:7 Begravningsverksamheten – förenlig med religionsfrihet och demokratisk styrning?
- 2006:8 Skydd mot korruption i statlig verksamhet
- 2006:9 Tandvårdsstöd för äldre
- 2006:10 Punktskattekontroll – mest reklam?
- 2006:11 Vad och vem styr de statliga bolagen?
- 2006:12 Konsumentskyddet inom det finansiella området – fungerar tillsynen?
- 2006:13 Kvalificerad yrkesutbildning – utbildning för marknadens behov?
- 2006:14 Arbetsförmedlingen och de kommunala ungdomsprogrammen
- 2006:15 Statliga bolag och offentlig upphandling
- 2006:16 Socialstyrelsen och de nationella kvalitetsregistren inom hälso- och sjukvården
- 2006:17 Förvaltningsutgifter på sakanslag
- 2006:18 Riksrevisionens årliga rapport
- 2006:19 Statliga insatser för nyanlända invandrare
- 2006:20 Styrning och kontroll av regeltillämpningen inom socialförsäkringen
- 2006:21 Finansförvaltningen i statliga fastighetsbolag
- 2006:22 Den offentliga arbetsförmedlingen
- 2006:23 Det makroekonomiska underlaget i budgetpropositionerna
- 2006:24 Granskning av Arbetsmarknadsverkets interna styrning och kontroll av informationssäkerheten
- 2006: 25 Granskning av Migrationsverkets interna styrning och kontroll av informationssäkerheten
- 2006:26 Granskning av Lantmäteriverkets interna styrning och kontroll av informationssäkerheten
- 2006:27 Regeringens uppföljning av överskottsmålet
- 2006:28 Anställningsstöd
- 2006:29 Reformen av Försvarets logistik – Blev det billigare och effektivare?
- 2006:30 Socialförsäkringsförmåner till gravida – Försäkringskassans agerande för en lagenlig och enhetlig tillämpning
- 2006:31 Genetiskt modifierade organismer – det möjliga och det rimliga
- 2006:32 Bidrag som regeringen och Regeringskansliet fördelar
- 2007 2007:1 Statlig tillsyn av bostad med särskild service enligt LSS
- 2007:2 The Swedish National Audit Office – Annual report 2006
- 2007:3 Regeringens beredning och redovisning av skatteutgifter
- 2007:4 Beredskapen för kärnkraftsolyckor

- 2007:5 Regeringens skatteprognoser
- 2007:6 Vägverkets körprov – lika för alla?
- 2007:7 Den största affären i livet – tillsyn över fastighetsmäklare och konsumenternas möjlighet till tvistelösning
- 2007:8 Regeringens beredning av förslag om försäljning av sex bolag
- 2007:9 Säkerheten vid vattenkraftdammar
- 2007:10 Regeringens styrning av informationssäkerhetsarbetet i den statliga förvaltningen
- 2007:11 Statens företagsbefrämjande insatser. När de kvinnor och personer med utländsk bakgrund?
- 2007:12 Hur förbereds arbetsmarknadspolitiken? En granskning av regeringens underlag
- 2007:13 Granskning av Årsredovisning för staten 2006
- 2007:14 Riksrevisionens årliga rapport
- 2007:15 Almi Företagspartner AB och samhällsuppdraget
- 2007:16 Regeringens uppföljning av kommunernas ekonomi
- 2007:17 Statens insatser för att hantera omfattande elavbrott
- 2007:18 Bilprovningen och tillgängligheten – Granskning av ett samhällsuppdrag
- 2007:19 Tas sjukskrivnas arbetsförmåga till vara? Försäkringskassans kontakter med arbetsgivare
- 2007:20 Oegentligheter inom bistånd – Är Sidas kontroll av biståndsinsatser via enskilda organisationer tillräcklig?
- 2007:21 Regeringens analys av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet
- 2007:22 Sambandet mellan utgiftstaket, överskottsålet och skattepolitiken – regeringens redovisning
- 2007:23 Statens insatser vid anmälningar av vårdskador – Kommer patienten till tals?
- 2007:24 Utanförskap på arbetsmarknaden – Funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga
- 2007:25 Styrelser med fullt ansvar
- 2007:26 Regeringens redovisning av budgeteffekter
- 2007:27 Statligt bildande stiftelsers årsredovisningar
- 2007:28 Krisberedskap i betalningssystemet – Tekniska hot och risker
- 2007:29 Vattenfall – med vind i ryggen?
- 2007:30 Så förvaltas förmögenheten – fem stiftelsers kapitalförvaltning och regeringens roll som stiftare
- 2007:31 Budgetstöd genom bistånd – regeringens och Sidas hantering av en central biståndsform
- 2007:32 Försäkringskassans hantering av arbetsskadeförsäkringen
- 2008 2008:1 Pandemier - hantering av hot mot människors hälsa
- 2008:2 Statens insatser för att bevara de kyrkliga kulturminnena

- 2008:3 Staten och pensionsinformationen
- 2008:4 Regeringens redovisning av arbetsmarknadspolitikens förväntade effekter
- 2008:5 Högskolelärares bisysslor
- 2008:6 Regler och rutiner för indirekt sponsring
– tillräckligt för att säkerställa SVT:s oberoende?

Beställning: publikationsservice@riksrevisionen.se